

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ

**ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ
В ЕКОНОМІЦІ, МЕНЕДЖМЕНТІ І БІЗНЕСІ.
ПРОБЛЕМИ НАУКИ, ПРАКТИКИ ТА ОСВІТИ**

Збірник наукових праць
У трьох томах
Том перший

Спеціалізований випуск
за матеріалами XI Міжнародної
науково-практичної конференції
24–25 листопада 2005 р.

Надруковано за рішенням
Вченої ради Європейського університету
(протокол № 4 від 27 квітня 2006 р.)

Київ
Видавництво Європейського університету
2006

Редакційна колегія

Тимошенко І.І. — професор (голова)

Тимошенко О.І. — професор (заступник голови)

Оксіюк О.Г. — кандидат технічних наук, доцент (заступник голови)

Ареф'єва О.В. — доктор економічних наук, професор

Бушуєв С.Д. — доктор технічних наук, професор

Герасимчук А.А. — доктор філософських наук, професор

Голенков В.В. — доктор технічних наук, професор

Гузій М.М. — кандидат технічних наук, доцент

Козловський В.В. — доктор технічних наук, професор

Кузнецов О.П. — доктор технічних наук, професор

Лазарєв Г.П. — академік Академії інформатики України

Мінаєв Ю.М. — доктор технічних наук, професор

Міхайленко В.М. — доктор технічних наук, професор

Павлов О.А. — доктор технічних наук, професор

Палеха Ю.І. — кандидат культурологічних наук, професор

Пашко А.О. — кандидат фізико-математичних наук, професор

Сідак В.С. — доктор історичних наук, професор

Стогній А.О. — доктор фізико-математичних наук, професор,
член-кореспондент НАН України

Таран Т.А. — доктор технічних наук, професор

Відповідальний секретар: кандидат фізико-математичних наук,
професор *В.М. Барановський*

Інформаційні технології в економіці, менеджменті і бізнесі. Проблеми науки, практики та освіти: 36. наук. праць XI Міжнародної наук.-практ. конф., Київ, 24–25 листопада 2005 р. У 3-х т. Т.1. / Редкол.: І.І. Тимошенко (голова) та ін. — К.: Вид-во Європ. ун-ту, 2006. — 307 с.

Збірник містить тексти наукових доповідей учасників XI Міжнародної науково-практичної конференції «Інформаційні технології в економіці, менеджменті і бізнесі. Проблеми науки, практики та освіти», яка відбулася 24–25 листопада 2005 р.

phi, складається з модулів, створених зі стандартних блоків, тому його легко коригувати і розробляти нові фрагменти. Виходячи з цього програму можна дописувати і розглядати інші види функцій корисності окрім наведених вище, що і планується надалі.

ОПТИМІЗАЦІЯ РІВНЯ ПРИБУТКУ ЗА РАХУНОК РАЦІОНАЛІЗАЦІЇ СТРУКТУРИ КАПІТАЛУ

П.В. Комарецька,
старший викладач,
кафедра економіки,
О. Цупко,
магістрантка,
Європейський університет

Основним результатом фінансово-господарської діяльності підприємницьких структур в умовах ринку є прибуток. Він є кінцевою метою створення і функціонування підприємств, а також є основним джерелом формування власних фінансових ресурсів, необхідних йому для розширеного відтворення.

Зростання прибутку — це фінансова основа не лише для самофінансування підприємств, а й для здійснення програм оптимізації поточних витрат, запровадження інвестиційних проектів, задоволення зростаючих потреб акціонерів, матеріального та соціального стимулювання працюючих [3, с 251].

Проблема підвищення прибутковості українських підприємств є актуальною, оскільки в сучасних умовах розвитку економіки України переважна більшість суб'єктів господарювання збиткові, через що не спостерігається суттєве зростання добробуту власників підприємств, а особливо дрібних. Саме тому, у комплексі проблем, пов'язаних із підвищенням ролі прибутку, першочергове місце для підприємств має розробка основних напрямів його максимізації та раціональних способів управління ним.

Вагомий внесок у розробку теоретичних і практичних положень, пов'язаних із формуванням ефективним розподілом та використанням прибутку внесли такі вітчизняні та зарубіжні вчені, як Бланк І.А.,

Герчикова І.Н., Губенко С.П., Кірейцев Г.Г., Стоянова Є.С. Разом з тим, важливі питання, пов'язані із розробкою основних напрямів і механізмів максимізації прибутку підприємств, залишилися недостатньо обґрунтованими та вирішеними. Ця багатопланова задача потребує системного підходу.

Метою даного дослідження була розробка пропозицій щодо підвищення прибутковості підприємств на основі оптимізації структури капіталу, використовуючи метод розрахунку фінансового левериджу.

В зв'язку з цим, ставились такі завдання:

- дослідити економічну сутність ефекту фінансового левериджу;
- проаналізувати ефективність використання власних та залучених фінансових ресурсів на прикладі підприємств Вінницької області згідно із показником фінансового левериджу;
- обґрунтувати ефективність застосування імітаційних моделей щодо оптимізації структури капіталу в практичній діяльності суб'єктів господарювання;
- розробити оптимальну структуру співвідношення джерел фінансування з метою максимізації рентабельності власного капіталу.

В умовах командно-адміністративної економіки всі процеси, пов'язані з управлінням діяльністю підприємств, централізовано планувались, свобода в маніпулюванні ресурсами була достатньо обмежена, а суб'єкти підприємницької діяльності були поставлені в жорсткі рамки і не могли обирати оптимальну структуру капіталу з метою максимізації їх прибутку.

І навіть в умовах розвитку ринкової економіки в Україні, коли підприємства самостійно вирішують питання, пов'язані із підвищенням прибутковості їх діяльності, формування структури капіталу здійснюється, практично, на інтуїтивному рівні, без належного аналітично-математичного обґрунтування.

Проте, вирішення проблеми підвищення прибутковості підприємств на основі максимізації рентабельності власного капіталу можливе за допомогою оптимізації джерел формування фінансових ресурсів.

Процес оптимізації структури капіталу з метою збільшення рентабельності власного капіталу одержав у фінансовому менеджменті назву левериджу. В прямому розумінні леверидж — це важіль, при незначній зміні якого можна істотно змінювати результати виробничо-фінансової діяльності підприємства [1, С. 152].

Дія фінансового важеля полягає в тому, що підприємство використовуючи позикові кошти, змінює чисту рентабельність власних коштів та свої дивідендні можливості. Тобто взаємозв'язок між прибутком і співвідношенням власного і позикового капіталу — це і є фінансовий важіль, за допомогою якого можна управляти прибутком підприємства, максимізуючи його.

Існують дві концепції ефекту фінансового важеля: західноєвропейська та американська. Відповідно до першої теорії ефект фінансового левериджу трактують як збільшення величини чистої рентабельності власних коштів, яке виникло внаслідок використання кредиту. Американські вчені трактують ефект фінансового важеля як процентну зміну чистого прибутку на акцію, що виникла внаслідок процентної зміни чистого прибутку до сплати відсотків за кредит та податку на прибуток (нетто-результат експлуатації інвестицій — НРЕІ). Таким чином, підприємству, що користується кредитом, кожний процент зміни НРЕІ приносить більше відсотків зміни чистого прибутку на акцію, ніж підприємству, що користується лише власними коштами, але при цьому ризикує менше [1, С. 153].

Розглянемо більш предметно сутність ефекту фінансового важеля відповідно до західноєвропейської концепції, оскільки дана теорія є більш придатною для розрахунку ефективності використання кредитних ресурсів на українських підприємствах.

Відповідно до даної концепції ефект фінансового важеля включає дві складові:

1. диференціал — різниця між економічною рентабельністю активів (ЕР) і середньою розрахунковою ставкою відсотка по позикових засобах (СРСВ). Після оподаткування від диференціала залишається тільки три чверті;

2. плече фінансового важеля — співвідношення між позиковими засобами (ПЗ) і власними засобами (ВЗ).

Відповідно до вищезазначеного, рівень ефекту фінансового важеля (ЕФВ) можна розрахувати за формулою, запропонованою Є.С. Стояновою:

$$ЕФЛ = \frac{3}{4} \text{ Диференціал} \times \text{Плече фінансового важеля} = \frac{3}{4} (ЕР - СРСВ) \times \frac{ПЗ}{ВЗ}.$$

Щодо цього необхідно зазначити, якщо нове запозичення приносить підприємству збільшення ЕФЛ, то таке запозичення вигідно. При цьому слід пам'ятати що, чим більший диференціал, тим менший ризик: чим менший диференціал, тим більший ризик. Саме тому, проблема фінансового менеджера полягає в тому, щоб прийняти розумні, розраховані ризики в межах диференціала (EP – CPCB).

Диференціал не повинен бути негативним. Багато західних вчених вважають, що золота середина близька до 30–50%, тобто ЕФЛ оптимально повинен бути рівний $1/3$, тобто, $1/2$ рівня економічної рентабельності активів [2, С. 156].

На основі проведених досліджень раціоналізації структури капіталу відповідно до показників фінансового левериджу можна зробити наступні висновки:

1. Запропоновані імітаційні моделі щодо формування оптимальної структури джерел фінансування слід використовувати в практичній діяльності суб'єктів господарювання. Це дає можливість оцінити доцільність та ефективність залучення кредитних ресурсів в контексті максимізації рентабельності власного капіталу.

2. Як показали результати проведених досліджень, оптимальне співвідношення джерел фінансування для різних підприємств буде різним. Обсяг залучення кредитних ресурсів залежить від індивідуальних особливостей діяльності підприємницьких структур, рівня рентабельності активів, власного капіталу та середньої розрахункової ставки по кредитах.

3. Нами зроблено висновок про те, що навіть якщо нове запозичення приносить підприємству збільшення ефекту фінансового левериджу, то воно не завжди вигідне для підприємства. Обов'язково отримані результати потрібно порівняти із рентабельністю власного капіталу та значенням диференціала фінансового важеля. Лише в тому випадку, якщо відбувається одночасне збільшення рентабельності власного капіталу та ефекту фінансового левериджу при значній різниці економічної рентабельності активів та середнього відсотка по кредиту, можна стверджувати, що нове запозичення приносить підприємству збільшення прибутку.

4. На підставі математичного та статистичного апаратів було доведено, що використання кредитних ресурсів надає можливість суб'єктам

підприємницької діяльності не лише максимізувати рентабельність власного капіталу, але й підвищити ефективність фінансово-економічної діяльності в цілому.

Література

1. Фінансовий менеджмент: Навч. посібник / За ред. проф. Г.Г. Кірейцева.— К.: ЦУЛ, 2002. — 496 с.
2. Финансовый менеджмент: теория и практика: Учебник / Под ред. Е.С. Стояновой. — 5-е изд., перераб. и доп. — М.: Изд-во «Перспектива», 2004. — 656 с.
3. Донец Г.А. Прибыль как основной рычаг предпринимательской деятельности // 36. матер, міжнар. конф. «Творча спадщина видатного українського вченого економіста М. Туган-Барановського: погляд молоді». - Донецьк: ДонДУЕТ, 2004.- С 251–253.
4. Распутін А.В., Губенко С.П. Максимізація прибутку підприємства // Фінанси України.- 2002.-№10. -С. 17–18.
5. Ширягіна О.Е. Методика аналізу фінансових результатів підприємства // Формування ринкових відносин в Україні.- 2004.- №5 (36).- С.60–64.

ОПТИМІЗАЦІЯ МЕХАНІЗМУ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНИХ ЗВ'ЯЗКІВ МИКОЛАЇВСЬКОГО РЕГІОНУ

І.Г. Корнієнко,
старший викладач
кафедри менеджменту
Миколаївська філія Європейського університету

Зовнішньоекономічна діяльність — це динамічний напрямок економічного розвитку Миколаївського регіону. Зовнішньоторговельний обіг товарами та послугами область здійснює з партнерами більш ніж із 100 країн світу. Підприємства регіону забезпечують 3% експорту та 1,5% імпорту держави. Миколаївщина має позитивне сальдо зовнішньоекономічного балансу, що у 2004 року досягло 306,9 млн. дол. США.

О.В. Колодінська, О.О. Волкова Розробка інформаційної системи для моделювання динаміки росту популяції з найменшою критичною чисельністю	262
О.В. Колодінська, В.В. Єфименко, Г.В. Юрченко Управління виробництвом товарів та запасами на складах: інформаційне та програмне забезпечення	266
О.В. Колодінська, Т.В. Козікова Моделювання процесів обслуговування фінансово-кредитних організацій	269
О.В. Колодінська, М.В. Сидоренко Міжгалузевий баланс: інформаційне і програмне забезпечення	272
О.В. Колодінська, О.А.Склярєнко Інформаційна система для моделювання процесів управління проектами будівельних організацій	276
О.В. Колодінська, В.Г.Сухарев Розробка інформаційної системи для моделювання споживчого вибору торгівельно-посередницької фірми	280
П.В. Комарецька, О. Цупко Оптимізація рівня прибутку за рахунок раціоналізації структури капіталу	284
І.Г. Корнієнко Оптимізація механізму зовнішньоекономічних зв'язків Миколаївського регіону	288
А.В. Костенко, В.В. Гринишин, А.Р. Книш Автоматизація роботи бібліотеки	290
О.С. Кохан Основні критерії оцінки фінансового стану позичальника	293
В.В. Кочевих Побудова поля вхідних сигналів нейронної мережі для аналізу і прогнозування біржової інформації на основі методу «японських свічок»	294
В.М. Кочетков Підвищення ринкової вартості банку — головна мета банківської стратегії	298